

Kørekort til 17-årige

Siden januar 2017 har det være muligt for 17-årige at få kørekort og køre med en ledsager. Antallet af unge, der vælger at få deres kørekort som 17-årig, er stigende og størst vest for Storebælt. Denne artikel præsenterer udvalgte erfaringer med ordningen.

AF METTE MØLLER
DTU Management
Transport
mette@dtu.dk

Unge bilister er en risikogruppe i trafikken. Den øgede risiko er et resultat af både alders- og erfaringsrelaterede faktorer. Aldersrelaterede faktorer kan reduceres ved at hæve kørekortalderen. Erfaringsrelaterede faktorer kan reduceres ved at give unge mere køreerfaring, inden de får lov til at køre alene. At tillade unge at køre bil under ledsagelse af en privat ledsager er én måde at give dem mulighed for at få mere køreerfaring, inden de be-

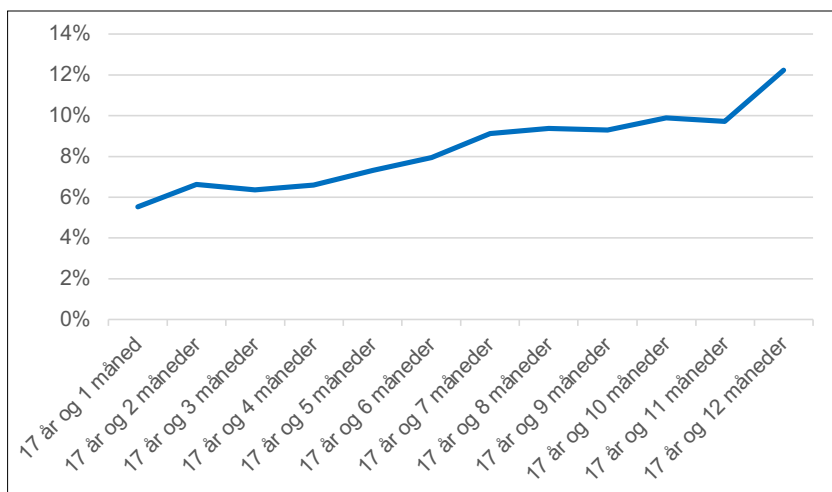
gynder at køre alene. I nogle lande (fx Sverige og Norge) er det tilladt at køre med en privat ledsager, inden man får sit kørekort. I andre lande (fx Tyskland og Holland) er det først tilladt, når man har fået kørekort.

Den danske ledsagerordning

Pr. 1. januar 2017 blev det tilladt for 17-årige at få kørekort og køre med en privat ledsager, der opfylder visse krav. Når den unge er fyldt 18 år, må ved- >

Krav vedrørende	Ledsaget kørsel (efter praktisk køreprøve)			Privat øvelseskørsel (før praktisk køreprøve)		
	Danmark	Holland	Tyskland	Norge	Sverige	Frankrig
Min. alder for den unge	17 år	17 år	17 år	16 år	16 år	15 år
Den unges kvalifikationer	Kørekort (B)	Kørekort (B)	Kørekort (B)	Intro-kursus (teori/ praksis)	Intro-kursus (teori)	Intro-kursus (teori/ praksis) bestået teori
Ledsagers alder	30 år	27 år	30 år	25 år	24 år	23 år
Ledsager kørekortbesiddelse	Seneste 10 år	Seneste 5 år	Seneste 5 år	Seneste 5 år	Seneste 5 år	Seneste 5 år
Registrering af ledsager	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja
Antal ledsagere pr. ung	Ubegrænset	Max 5	Ubegrænset	Ubegrænset	Ubegrænset	Ubegrænset
Antal unge pr. ledsager	Ubegrænset	Ubegrænset	Ubegrænset	Ubegrænset	Max 5	Ubegrænset
Opkvalificering af ledsager	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja
Omfang ledsaget kørsel/ privat øvelseskørsel	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja
Indhold ledsaget kørsel/ privat øvelseskørsel	Nej	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja

Tabel 1: Oversigt over udvalgte ligheder og forskelle vedrørende ledsaget kørsel i seks lande.

Figur 1: Faktisk alder på dagen for kørekortets udstedelse.

kommende køre alene. Den danske ledsagerordning har størst lighed med ordningen i Tyskland. Tabel 1 viser en oversigt over udvalgte ligheder og forskelle på ordningerne i Danmark, Holland, Tyskland, Norge, Sverige og Frankrig.

Evaluering

Færdselsstyrelsen har finansieret en evaluering af ledsagerordningen udført af DTU Management, Division for Transport. I evalueringen var der fokus på trafikikkerhedsrelaterede aspekter. Denne artikel præsenterer udvalgte delresultater. Evalueringen omfatter flere delundersøgelser og datakilder såsom spørgeskema-data, interviewdata, registerdata fra Danmarks Statistik, det danske kørekortregister, politikregistrerede ulykkesdata samt en litteraturundersøgelse. Evalueringen omfatter perioden 2017-2019. Resultaterne skal tages med det forbehold, at de omfatter en kort årrække, og at alle aspekter ikke kunne inkluderes inden for projektets rammer.

Flere tager kørekort som 17-årig

I 2017 fik cirka 24.500 17-årige udstedt et kørekort. Det svarer til cirka 35 % af årgangen. I 2019 var tallet steget til cirka 28.500 svarende til cirka 40 % af årgangen. Den samlede andel af personer under 19 år med kørekort er ikke steget i perioden. Muligheden for at få kørekort som

17-årig ser således ikke ud til at medføre, at flere unge får kørekort. Til gengæld ser det ud til, at unge i stigende grad får deres kørekort som 17-årige fremfor som 18-årige.

Geografiske forskelle

Der er geografiske forskelle på hvor stor en andel, der får kørekort som 17-årig. I politikreds Syd- og Sønderjylland samt Midt- og Vestjylland tegner de 17-årige sig for 66 % af unge under 19 år med kørekort. I politikreds København er andelen 36 %, mens det i politikreds Københavns Vestegn er 41 %. Samlet er andelen større vest for Storebælt (61 %) end øst for Storebælt (47 %).

Socioøkonomiske forskelle

Ser man på, om der er socioøkonomiske karakteristika, der øger sandsynligheden for, at en ung har fået sit kørekort som 17-årig fremfor som 18-årig, viser resultatet, at dansk oprindelse, at bo vest for Storebælt, at bo med begge forældre, at bo i en husstand med flere biler, at bo i en husstand med høj indkomst, og at mindst en forælder har en videregående uddannelse, øger sandsynligheden for at få kørekort som 17-årig. Køn har ingen selvstændig betydning. Forældres involvering i ulykker og forseelser (trafik- og ikke-trafikrelateret) påvirker heller ikke sandsynligheden. Til gengæld øger det sandsyn-

ligheden, hvis den unge selv har været involveret i ikke-trafikrelaterede ulykker, inden vedkommende fik kørekort.

Hvor tæt er de 17-årige på at fylde 18 år?

For at opnå en trafikikkerhedsgevinst af ledsaget kørsel er det vigtigt, at de 17-årige får kørt med en ledsager, og at de udsættes for en bred vifte af trafiksituationer og manøvrer af varierende kompleksitet. Det er derfor relevant at vide, hvor tæt de 17-årige er på at fylde 18 år, når de får kørekortet, da det har betydning for, hvor meget ekstra køreefaring de kan nå at opbygge, inden de må køre alene. Der er derfor set på den faktiske alder på datoen for kørekortudstedelsen for personer født i perioden 1. april 2000 - 30. juni 2000, der fik kørekort som 17-årig i perioden 1. januar 2017 - 30. juni 2019 (N=6.569). Denne afgrænsning er foretaget for at sikre, at alle inkluderede personer havde mulighed for at få kørekort som 17-årig hele det år, de var 17 år. Som det fremgår af figur 1, fik den største andel (12 %) kørekortet mindre end en måned inden, de fyldte 18 år. Der er en tendens til, at kørekortet hyppigere udstedes, når 18-års fødselsdagen nærmer sig. I gennemsnit fik de kørekortet 5,3 måneder, før de fyldte 18 år.

Hvor meget kører de 17-årige med en ledsager?

373 unge har svaret på, hvor meget de kørte med en ledsager. Flertallet svarede en til tre gange om ugen med en gennemsnitlig turlængde på 15 kilometer. Cirka halvdelen havde kørt med ledsager i mere end seks måneder og en tredjedel mindre end tre måneder. Der er stor usikkerhed forbundet med disse tal, men med det forbehold tyder svarene på, at flertallet kører mindre end 1500 kilometer med en ledsager. Dermed opnår de danske 17-årige mindre køreefaring med en ledsager, end det er tilfældet i Holland (cirka 1.500 kilometer) og i Tyskland (cirka 2.400 kilometer). Det kan betyde, at den køreefaring, som de 17-årige opnår i Dan-

mark, er for lille til at forebygge ulykker. Yderligere undersøgelser baseret på en længere årrække og mere sikre tal er dog nødvendige for at verificere dette.

15 % af de adspurgte unge svarede, at de som 17-årig havde kørt bil uden en ledsager. 50 % havde venner, der havde gjort det. I uddybende interviews med både unge og forældre blev den uledsagede kørsel begrundet med, at de mente, at den 17-årige havde tilstrækkelige kørefærdigheder til at kunne køre alene, og at sanktionerne ikke virkede afskrækkende. Der blev også givet udtryk for, at omfanget af uledsaget kørsel steg, jo tættere den unge var på at fylde 18 år, og at man mistede interessen for ledsaget kørsel, når det ikke længere havde nyhedens interesse.

Ulykker med 17-årige bilister

I perioden 2017-2019 var 88 17-årige med kørekort involveret i en politiregistreret trafikulykke. I 8 ulykker var der ikke en led-

sager tilstede. I 7 ulykker var der en ledsager til stede, hvoraf en ikke opfyldte ledsagerkravene. For de øvrige ulykker var der ingen information, der med sikkerhed kunne af- eller bekræfte tilstedeværelse af en ledsager.

8 (9 %) ulykker var personskadeulykker. Den 17-årige fører kom til skade i 3. 68 % (N=60) af de implicerede førere var en mand. Ingen førere var påvirket af narkotika, men 10 (11 %) var påvirket af alkohol. I 6 (7 %) ulykker blev hastighedsgrænsen overtrådt, og i 16 (18 %) ulykker blev vigepligten overtrådt.

Eneulykker var den hyppigste ulykkesituation (N=22, 25 %). De fleste ulykker skete i byzone (N=62, 70 %) og på hverdage (N=57, 65 %). Den mindste andel af ulykkerne (N=7, 8 %) skete i morgentimerne og tidlig aften (N=12, 14 %). 34 (36 %) ulykker skete i de tre største byer (København, Odense, Århus). Næstflest ulykker skete på Fyn samt Syd- og Østjylland (henholdsvis 23 % og 26 %).

Data indikerer, at kun et lille antal ulykker involverede risikoadfærd som fx overtrædelse af hastighedsgrænsen eller påvirkning af alkohol. Det kunne tyde på, at erfaringsrelaterede vanskeligheder med at læse trafikken kan have medvirket til ulykkerne. Yderligere undersøgelser er nødvendige for at afklare dette.

Afrunding

Der er blevet taget godt imod ledsagerordningen. Fremtidige undersøgelser, der muliggør en mere detaljeret forståelse af sammenhængen mellem ledsaget kørsel, udvikling af kørefærdigheder og ulykkesinvolvering, er imidlertid relevant. Ligeledes er en opfølgning baseret på data fra en længere årrække relevant. ●

Litteratur

Møller et al. (2020). Evaluering af forsøgsordning med kørekort til 17-årige.
For yderligere information se: www.fstyr.dk.

PROTEC161 – MERE PLADS OG HØJERE SIKKERHED

AVS Vejsikring – vi bringer sikkerhed på vejen

PROTEC 161 – ET SMALT OG STÆRKT TRAFIKVÆRN

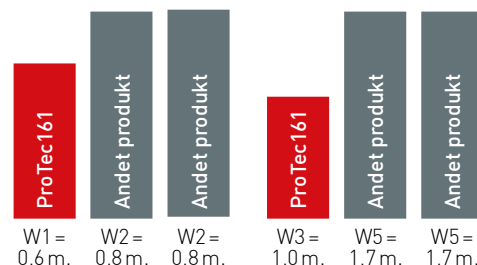
- Testet og godkendt i styrkeklasse T3 med arbejdsbredde W1 (op til 60 cm.) samt skadeniveau ASI A
- Markedets laveste arbejdsbredde, der giver mere plads i arbejdsområdet
- Skaber godt arbejdsmiljø
- Høj trafiksikkerhed

Med en bredde på kun 25 cm., højde på 80 cm. og vægt på 315 kg./m. kan vi levere hele 70 meter værn ad gangen, så du sparer både transport og tid.

Arbejdsbredder i T3:

Arbejdsbredder i H1:

AVS-Vejsikring A/S

Tlf. 70 20 20 · avs-vejsikring.dk · salg@avs-vejsikring.dk
Finervej 7, 4621 Gadstrup · Industrivej 2, 7000 Fredericia

